NANMEEBOOKS

สารคดีสำหรับเยาวชน
รางวัลชมเชย

แม่นแล้ว
ประจำปี
๒๕๕๓

ชีวิตศิษย์วัด

นุกูล ตันริยงค์ เขียน
สุธาทิพย์ โมราลาย บรรณาธิการและคำนิยม
อรวรรณ มุทธาพรสิน ภาพปก **สมบัติ คิ้วฮก** ภาพประกอบ

ชีวิตศิษย์วัด

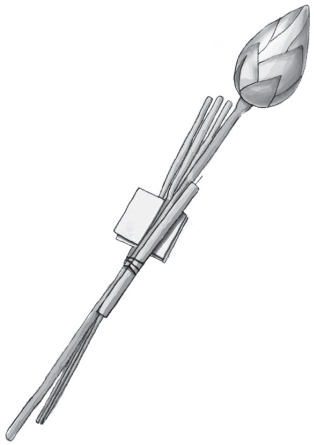

นุกูล ตันริยงค์ เขียน
สุธาทิพย์ โมราลาย บรรณาธิการและคำนิยม
อรวรรณ มุทธาพรสิน ภาพปก **สมบัติ คิ้วฮก** ภาพประกอบ

NANMEEBOOKS

นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จัดพิมพ์

ชีวิตศิษย์วัด

นุกูล ตันริยงค์ เขียน
สุธาทิพย์ โมราลาย บรรณาธิการและคำนิยม
อรวรรณ มุทธาพรสิน ภาพปก
สมบัติ คิ้วฮก ภาพประกอบ

พิมพ์ครั้งที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๓

ราคา ๑๕๕ บาท

© **ลิขสิทธิ์ ๒๕๕๓:** นุกูล ตันริยงค์

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ
นุกูล ตันริยงค์.
ชีวิตศิษย์วัด. -- กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๕๓.
๑๖๘ หน้า.
๑. นวนิยายไทย. I. ชื่อเรื่อง.

๘๙๕.๙๑๘
ISBN 978-616-04-0399-8

กรรมการผู้จัดการ สุวดี จงสถิตย์วัฒนา **ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการสายผลิตภัณฑ์** ราตรี สังสกฤษ **บรรณาธิการบริหาร** วาริน วรรณประสาท **บรรณาธิการเล่ม** เศรษฐศิริ วงศ์ศรานนท์ **หัวหน้ากองประสานงานการผลิต** จรัสศรี พรหมเทพ **ประสานงานการผลิต** ฉัตรทิพย์ กสิสิทธิ์ อนุสรา ตาธเนศ **หัวหน้ากองพิสูจน์อักษรและตรวจสอบ** อำพันธ์ คงมั่น **พิสูจน์อักษรและตรวจสอบ** จิราพร เฮงเจริญ กรองแก้ว สมัคร ดวงพร วิญญูธรรมรัตน์ **ผู้จัดการกองศิลปกรรม** กฤษดา เส่งสงค์ **ผู้ช่วยผู้จัดการกองศิลปกรรม** สุนันท์ เพชรวาว **คอมพิวเตอร์กราฟิก** ภมรมาศ ตันฑุลทุกุล

สำนักงาน บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด เลขที่ ๑๑ ซอยสุขุมวิท ๓๑ (สวัสดี) ถนนสุขุมวิท แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐
โทร. ๐-๒๖๗๐-๙๘๐๐, ๐-๒๖๖๒-๓๐๐๐ โทรสาร ๐-๒๖๖๒-๐๙๑๙
e-mail: editorial@nanmeebooks.com

เพลตที่ โอเชี่ยนฟิล์ม โทร. ๐-๒๒๑๕-๔๗๖๐ **พิมพ์ที่** ฟิสิกส์เซ็นเตอร์ โทร. ๐-๒๔๓๓-๗๗๐๕
จัดจำหน่ายทั่วประเทศ บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด เลขที่ ๑๑ ซอยสุขุมวิท ๓๑ (สวัสดี) ถนนสุขุมวิท แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐ www.nanmeebooks.com

กระดาษที่ใช้พิมพ์หนังสือเล่มนี้ช่วยในการถนอมสายตา เนื่องจากสะท้อนแสงเพียงเล็กน้อย
และใช้หมึกธรรมชาติจากน้ำมันถั่วเหลือง จึงปลอดภัยต่อมนุษย์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

หากหนังสือเล่มนี้ผลิตไม่ได้มาตรฐาน อาทิ หน้ากระดาษสลับกัน หน้าซ้ำ หน้าขาดหาย
สำนักพิมพ์ยินดีรับผิดชอบเปลี่ยนใหม่ให้ โปรดส่งไปเปลี่ยนตามที่อยู่ด้านบน
หรือติดต่อ Nanmeebooks Call Center โทร. ๐-๒๖๖๒-๓๐๐๐ กด ๑

คำนิยม

"ศิษย์วัด" เป็นคำที่ได้ยินได้ฟังกันมานานในสังคมไทย เพราะในอดีตการศึกษารวมศูนย์อยู่ในวัด และเด็กจำนวนมากก็ศึกษาเล่าเรียนกันในวัด แต่ปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนไป จึงแทบไม่มีเด็กที่อยู่วัดแล้ว

เรื่อง **"ชีวิตศิษย์วัด"** จึงเป็นเสมือนกระจกสะท้อนภาพชีวิตการศึกษาของเด็กผู้ชายไทยในอดีตห้วง ๕๐ ปีที่ผ่านมา ซึ่งควรค่าแก่การบันทึกไว้ให้ลูกหลานได้ศึกษา

เรื่องนี้เล่าผ่านประสบการณ์ตรงของผู้เขียน คือ **นุกูล ตันริยงค์** ซึ่งมีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนราษฎร์ของวัดแห่งแรกในประเทศไทย

ผู้เขียนมีลีลาการเล่าเรื่องที่เป็นธรรมชาติ แทรกสาระความรู้น่าสนใจ และมีแนวคิดต่าง ๆ ที่ไม่ได้มุ่งสั่งสอนโดยตรง แต่ผู้เขียนได้ใช้กลวิธีในการเล่าเรื่องจริงคือ "สารคดี" ด้วยลีลาการเขียนแบบ "บันเทิงคดี" คือ เล่าผ่านตัวละครที่ชื่อ "ชัย" มีองค์ประกอบของบทสนทนาที่สมจริง มีฉากที่สอดคล้องกับท้องเรื่อง มีความขัดแย้งหรืออุปสรรคที่สะท้อนความดี – ความชั่ว หรือทุกข์ – สุขของศิษย์วัด ซึ่งยิ่งทำให้เห็นแก่นความคิดว่า กว่าศิษย์วัดแต่ละคนจะก้าวสู่ฝั่งฝันในชีวิตได้นั้น จะต้องใช้ความมุ่งมั่นพยายามบนหนทางแห่งความดีงามอย่างไร

อย่างไรก็ตาม "ความดีงาม" นั้นใช่ว่าจะได้มาง่าย ต้องผ่านการลองผิดลองถูกมาก่อนตามพฤติกรรมธรรมชาติของมนุษย์หรือเยาวชนทุกคน ดังนั้นศิษย์วัดแม้จะมีชีวิตอยู่ในวัด ได้มีโอกาสปรนนิบัติรับใช้พระอาจารย์ ได้ศึกษาเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ได้รับคำสั่งสอนผ่านวัตรปฏิบัติอย่างเข้มงวดในชีวิตประจำวัน ได้พบเพื่อนฝูงจากร้อยพ่อพันแม่ แต่ถ้าไม่ตั้งมั่นก้าวเดินไปบนเส้นทางนั้นอย่างไม่ประมาทแล้ว ก็มีโอกาสเพลี่ยงพล้ำหรือล้มเหลวได้ ไม่ต่างจากชีวิตของผู้อยู่นอกวัดหรือเยาวชนทั่วไป

เรื่องนี้สะท้อนให้เห็นแนวคิดหนึ่งว่า ทุกคนต้องมี "ครู" แต่ครูที่ดีที่สุดก็คือ "ตนเอง" ซึ่งมี "ความผิดพลาด" บนหนทางชีวิต เป็น "บทเรียน"...ก่อนจะก้าวสู่จุดหมายปลายทางแห่งความใฝ่ฝันที่แต่ละคนได้เลือกเดิน โดยใช้ "ความรู้" ที่ครูบาอาจารย์ได้ประสิทธิ์ประสาทให้ ไปประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพสุจริตเพื่อเลี้ยงตัวเอง ดูแลสังคม และเป็นหน่วยหนึ่งที่จะเป็นพลังในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

ผู้เขียนได้ผูกเรื่องสารคดีสำหรับเยาวชนเรื่องนี้ผ่านตัวละครเอกที่ชื่อ "ชัย" และตัวประกอบอื่น ๆ อีกหลายชื่อได้น่าสนใจ สะท้อนพฤติกรรมของเด็กที่มีชีวิตชีวา ชวนให้ผู้อ่านคิดถึงตัวเองเมื่ออยู่ในวัยเดียวกัน แม้จะไม่ได้เป็น "ศิษย์วัด" ก็สามารถรู้สึกร่วมได้ นอกจากนั้นยังสอดแทรกอารมณ์ขันที่ทำให้อ่านไปยิ้มไปได้ด้วยความเข้าใจ "ชีวิตศิษย์วัด"

สิ่งสำคัญคือกลวิธีที่ผู้เขียนสามารถดึงผู้อ่านให้อยากติดตามผู้เขียนว่า "ชัย" จะเผชิญกับฉากชีวิตข้างหน้าและชะตากรรมอย่างไรต่อไป ในระหว่างการเข้าไปเป็นศิษย์วัดในวันแรกที่เต็มไปด้วยความรู้สึกสับสนและหวาดกลัว...จนกระทั่งวันสุดท้าย ก่อนที่เขาจะต้องเดินจากวัดมาอย่างอาลัย – ตรงกันข้ามกับความรู้สึกในวันแรก

"ชัยคิดคำนึงระหว่างทางเดินว่า ตอนนี้คนแจวเรือจ้างได้แจวเรือส่งชัยให้ถึงฝั่งแล้ว เปรียบเสมือนชัยได้รับการศึกษาจากครูบาอาจารย์ที่ผ่านมา ต่อไปคงต้องเป็นหน้าที่ของชัยที่จะพยายามก้าวเดินให้ดี เพื่อให้ไม่ลื่นล้มลง และสามารถเดินไปสู่จุดหมายตามที่ตนตั้งความหวังไว้"

ไม่ว่าจะเป็น "ศิษย์วัด" หรือศิษย์นอกวัดก็ตาม สิ่งสำคัญที่ผู้เขียนได้สอดแทรกให้เยาวชนทุกคนได้ตระหนักก็คือ การนำ "ความรู้" ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการ

พัฒนาเยาวชนทุกยุคทุกสมัยและทุกสังคม โดยเฉพาะในภาวะที่ประเทศชาติเกิดวิกฤตการณ์ เยาวชนที่มีคุณภาพจึงย่อมเป็นความหวังที่จะเติบโตขึ้นมาเพื่อกอบกู้สังคมต่อไป

ผู้เขียนได้ปิดเรื่องไว้น่าประทับใจว่า

"ชัยคิดว่าการได้รับการอบรมสั่งสอนในระหว่างที่เป็นศิษย์วัด การได้ศึกษาเล่าเรียนกับครูบาอาจารย์ทั้งพระและฆราวาส จะทำให้ได้วิชาความรู้และข้อคิดข้อปฏิบัติที่ดีงามต่าง ๆ ในหลาย ๆ ด้าน เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต เพื่ออนาคตที่ดีของตน สังคม และประเทศชาติอย่างแน่นอน"

สุธาทิพย์ โมราลาย

คำนำสำนักพิมพ์

คลองใสไหลเย็น เรือกสวนเขียวชอุ่ม เสียงเด็ก ๆ เล่นกันเจี๊ยวจ๊าว พร้อมกับของเล่นจากธรรมชาติ หรือละไอหมอกเย็นเรี่ยดินยามเช้า แถวพระเณรออกบิณฑบาตอย่างสำรวม เด็กวัดตื่นมากุลีกุจอทำอาหารวุ่นวาย หรืองานบุญงานเทศกาลแสนอึกทึก และผู้มาร่วมทำบุญล้วนหน้าใสชื่นมื่น ภาพเหตุการณ์เหล่านี้ถอยห่างออกไปมากแล้วจากเมืองหลวง และกำลังหดหายไปอย่างช้า ๆ ทว่าแน่นอนจากสังคม จนวันหนึ่งคงเหลือเป็นเพียงการจัดฉากแสดงเพื่อการเที่ยวชม

พร้อมกับวิถีชีวิตอันสงบและง่ายงามที่จืดจางหายไปจากชีวิตประจำวัน ค่านิยมและคุณค่าอันดีงามซึ่งสอนสั่งสืบทอดกันมาก็กำลังจางหายไปอย่างรวดเร็ว จากระบบความคิดสมัยใหม่อันเร่งร้อนและเต็มไปด้วยการแข่งขัน แม้ผลกระทบที่มาพร้อมกับความก้าวหน้าของยุคสมัยจะเป็นสิ่งซึ่งไม่อาจต้านทาน คล้ายกับการเอาเรือเล็กออกไปขวางสายน้ำเชี่ยวกราก ซึ่งก็คงจะพ่ายแพ้ลงในพริบตา กระนั้นก็ยังเป็นสิ่งน่าเสียดายหากจะปล่อยให้ความงดงามเหล่านี้เหลือเพียงความทรงจำอันกระท่อนกระแท่น

ชีวิตศิษย์วัด โดย **นุกูล ตันริยงค์** เล่มนี้เป็นเสมือนบันทึกทางประวัติศาสตร์ ถึงเรื่องราวเล็ก ๆ ที่อยู่ใกล้ชิดกับวิถีชาวบ้านในยุคสมัยหนึ่ง ซึ่งแม้อาจชวนให้รู้สึกว่าไม่ใช่เรื่องยิ่งใหญ่ แต่ก็สำคัญไม่แพ้เรื่องน่าตื่นตาตื่นใจอื่นใด เพราะนี่คือภาพสะท้อนขนบรวมทั้งแนวคิดอันเรียบง่ายทว่าเปี่ยมไปด้วยความสุขแห่งชีวิต ซึ่งไม่เคยล้าหลังไปตามเวลาที่หมุนผ่านไป และยังสามารถหยิบมาใช้กับตนเองได้เสมอ แม้ว่าสภาพสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม

นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์

คำนำผู้เขียน

สมัยก่อนเด็กจำนวนมากจะอาศัยอยู่ที่วัด เพื่อรับใช้ปรนนิบัติพระเณร ซึ่งเป็นธรรมเนียมประเพณีของไทยมาแต่โบราณ บางคนก็อยู่วัดเพื่อการศึกษาเล่าเรียนด้วย วัดแต่ละวัดจะมีการใช้ชีวิตของลูกศิษย์วัดแตกต่างกันไปตามสถานที่และสิ่งแวดล้อม

ผู้เขียนได้เขียนเรื่อง **"ชีวิตศิษย์วัด"** ขึ้น เพื่อให้เด็กและเยาวชนรุ่นหลังได้รู้จักชีวิตของศิษย์วัดหรือเด็กวัดในสมัยเมื่อห้าสิบปีที่ผ่านมา (ซึ่งเดี๋ยวนี้แทบจะไม่มีเด็กที่อยู่วัดแล้ว) มีความเป็นอยู่และกิจกรรมที่ต้องประพฤติปฏิบัติอย่างไรบ้างในระหว่างอยู่วัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัดในเรื่องนี้เป็นวัดที่มีโรงเรียนราษฎร์ของวัดเป็นแห่งแรกของประเทศ จึงน่าจะมีชีวิตความเป็นอยู่ของลูกศิษย์วัดแตกต่างจากวัดจำนวนมากในประเทศไทย

หากเด็กและเยาวชนอ่านเรื่องนี้แล้ว จะได้รู้จักการดำเนินชีวิตของศิษย์วัดในสมัยก่อน การปรับตัวอยู่ร่วมกับคนอื่น การหลีกเลี่ยงบุคคลและสิ่งที่อาจจะเป็นภัยแก่ตนเอง มีคติข้อคิดดี ๆที่สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ได้ในชีวิต นอกจากนั้นจะได้รับความรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลิน จนบางคนอาจอยากไปเป็นศิษย์วัดบ้างก็ได้

นุกูล ตันริยงค์

สารบัญ

๑	เข้าวัด	๑๑
๒	เพื่อนใหม่	๑๗
๓	ที่อยู่	๒๑
๔	สวดมนต์ – ประชุม	๓๐
๕	งานแบ่ง แบ่งงาน	๓๖
๖	รับบาตร – ส่งปิ่นโต	๔๐
๗	วันนี้วันพระ	๔๕
๘	พระหลายภาค	๔๙
๙	อาหารพิเศษ	๕๓
๑๐	งานนอกวัด	๕๗
๑๑	ค่ายมวยในวัด	๖๐
๑๒	กลับบ้าน	๖๓
๑๓	สวนของเรา	๖๙
๑๔	วันหยุด	๗๔
๑๕	วันสำคัญ	๘๑
๑๖	จอมโม้	๘๕

๑๗	ผีมุ้ง	๙๐
๑๘	ทำครัว	๙๔
๑๙	ผักบุ้งยัดไส้	๙๙
๒๐	ขี่ช้าง	๑๐๓
๒๑	น้ำตาลสด	๑๐๙
๒๒	น้ำท่วม	๑๑๒
๒๓	เที่ยวน้ำตก	๑๑๗
๒๔	ดูหนังสือ	๑๒๓
๒๕	หนีเที่ยว	๑๒๗
๒๖	ก้นลาย	๑๓๑
๒๗	รองช้ำ	๑๓๖
๒๘	อารามบอล	๑๔๑
๒๙	งานโรงเรียน	๑๔๗
๓๐	ขึ้นเวที (มวย)	๑๕๑
๓๑	อำลา – อาลัย	๑๕๘